

Witte Nr.3 Stok

Driemaandelijks tijdschrift
Juli - augustus - september 2023

Afgiftekantoor: Brussel X
Erkenningsnummer: P008624

Engelandstraat 57
1060 Brussel

brailleliga vzw
een andere kijk op het leven

Kellogg's®

Een nieuwe technologie voor personen met een visuele handicap op de verpakking van onze ontbijtgranen en snacks.

Kellogg's zet zich in voor gelijkheid, diversiteit en inclusie dankzij de **Navilens** technologie die de verpakkingen toegankelijk maakt voor mensen met een visuele handicap.

De technologie bestaat uit een code op de verpakking die door smartphones gedetecteerd kan worden om zo het etiket en de allergenenlijst luidop te kunnen lezen.

Kellogg's zet zich in om al zijn verpakkingen van ontbijtgranen en snacks in Europa aan te passen. De meerderheid van de verpakkingen heeft de **Navilens** communicatie al.

Ontdek Navilens op de Kellogg's verpakkingen

KOM NAAR DE TECHNOLOGIEWEEK!

"We lopen onszelf voorbij", "Gebruiken we of zijn we technologie?", "Wat je nu aanleert is 5 minuten later alweer achterhaald"... Over de ruimte die technologie inneemt in ons leven zou je menig filosofisch debat kunnen voeren. En toch, bij de Brailleliga omarmen we technologie. Voor personen met een visuele handicap opent het zoveel nieuwe perspectieven op weg naar meer zelfstandigheid en autonomie. Daarom spannen we ons volop in om die technologie dichterbij onze cliënten te brengen.

In oktober zijn we alweer aanbeldend bij een nieuwe editie van de BrailleTech, Technologiweek. Onze vaste afspraak om alles te weten te komen over aangepaste hulpmiddelen voor blinde en slechtziende personen, van leveranciers over het hele land. En zoals altijd staan onze therapeuten en hulpmiddelenadviseurs garant voor onafhankelijk en gespecialiseerd advies op maat voor elke persoon met een visuele handicap.

In dit nummer krijg je alvast een voorsmaakje van wat er te beleven valt tijdens onze jaarlijkse Technologiweek, en maak je kennis met verschillende technologische toepassingen. Spring jij mee op de technologietrein? Bij de Brailleliga zit je van 9-14 oktober alvast op het juiste spoor.

Tot dan!

Dossier: Technologiweek 4

- Welkom op BrailleTech 2023!
- De Brailleliga verbindt
- De digitale kloof
- Senioren op technologiweek
- Elektronische witte stok, de toekomst?

Portret 14

- In memoriam: Marc Giboux

Gezondheid 16

- Booming myopie

Technologie 19

- iPhone vs. Android

Jouw rechten 22

- Nieuws van de Sociale dienst

Dagelijks leven 24

- Van je woning een smart home maken
- Nieuw opleidingscentrum voor honden
- Nieuws van de BrailleShop

Werk 28

- Maak kennis met Werk+

Vrije tijd 29

- Vlot audioboeken lezen
- De 'Tactile Tour' komt naar België!
- Nieuws van de Spelothek

Dankjewel 35

- Bedankt
- Tijd voor wenskaarten!
- Oproep enquête
- We vieren het leven op kamp!

WELKOM OP BRAILLETECH 2023!

Al enkele jaren een niet te missen evenement, zowel op het hoofdkantoor van de Brailleliga als online sinds de pandemie: de Technologieweek is terug dit najaar. Afspraak van 9 tot 10 oktober op Zoom en van 12 tot 14 oktober in Brussel.

In 2022 zijn de aanvragen bij onze specialisten op vlak van technische aanpassingen enorm gestegen, en dan vooral de lessen om te leren werken met smartphone of tablet. We ontvingen ook meer aanvragen voor financiële tussenkomsten. De senioren zijn vragende partij, wat ons tevreden stemt. Want als je niet meespringt op de digitale trein, riskeer je om in isolement terecht te komen of afhankelijk te worden van mensen die er wel mee kunnen werken (zie ook ons artikel over de digitale kloof, p. 9).

Aangepast materiaal

BrailleTech is in de eerste plaats een beurs die de Belgische leveranciers van aangepaste hulpmiddelen voor de visuele

handicap samenbrengt. Ergra Engelen, Koba Vision, Ommezien, Optelec, Sensotec, Van Lent Systems en VoiZi tonen er hun aangepaste brillen, beeldschermloepen, draagbare elektronische loepen, brailleleesregels, lezers voor audioboeken, vergrotings- en spraaksynthesesoftware. Onze therapeuten zullen ook aanwezig zijn van donderdag tot en met zaterdag, van 9.30 tot 16.30 uur. Aarzel niet om een beroep te doen op hun expertise om je te helpen bij het uitkiezen van het meest geschikte product. Ze geven je graag onafhankelijk advies. Je kunt ook rekenen op onze Sociale dienst. In alle discretie kan je daar terecht om kennis te maken met de verschillende bestaande

hulpmiddelen. Onze BrailleShop opent ook zijn deuren tijdens BrailleTech. Je kunt er de meer dan 600 producten uitproberen die het hele jaar door te koop zijn. Tot slot zijn ook onze Bibliotheek en Spelothek tot vrijdag toegankelijk.

Heb je zin om deel te nemen aan de Digitale of Live BrailleTech? Surf naar www.braille.be of bel naar 02 533 33 08 voor het volledige programma van de workshops en videoconferenties en om in te schrijven.

Geef jij mee de 1e witte stok aan onze leden?

Vandaag bestaan er zo veel hulpmiddelen, van simpele loepen tot hoogstaande technologische snuffjes. Maar 1 hulpmiddel blijft essentieel voor de mobiliteit van blinde en slechtziende personen: de witte stok. Daarom zet de Brailleliga hard in op dit thema, getuige daarvan onze campagne in het voorjaar met de grootschalige mobiliteitsenquête. Die hebben we met bijkomende sensibiliseringsacties nog eens extra in de verf gezet voor aanvang van de week van de mobiliteit in september: we waren aanwezig om te sensibiliseren op autoloze zondagen in Leuven en Ath, en in winkelcentrum Docks Brussel. Om de mobiliteit van personen met een visuele handicap maximaal te ondersteunen, hoeven cliënten van de Brailleliga bovendien hun eerste witte stok (die kost gemiddeld € 100) niet zelf te financieren, maar zorgt de Brailleliga hiervoor via een opgedragen fonds. Help jij ons mee om dit fonds verder aan te vullen?

Doe een gift op het rekeningnummer BE11 0000 0000 4848 met de mededeling 'Eerste stok'.

Elke gift van 100 euro stelt ons in staat om een eerste witte stok te schenken aan onze leden. Dankzij de belastingvermindering kost dit jou maar 55 euro.

Van harte BEDANKT!

DE BRAILLELIGA VERBINDT

Je documenten aanvragen bij je gemeente, een reis boeken, je boodschappen laten leveren, dat is allemaal mogelijk van thuis dankzij smartphones, tablets en computers. Maar je moet ze wel kunnen gebruiken. Dat is een van de missies van de Brailleliga.

Hoewel jongeren wel geboren lijken met een telefoon in de hand, is niet alles voor iedereen zo logisch en intuïtief, en al zeker niet voor blinde en slechtziende personen. De Brailleliga geeft opleidingen om deze toestellen te leren gebruiken. Sinds de COVID-pandemie boomt deze dienstverlening. Myriam Chabot is experte in technische aanpassingen, en geeft onder andere ook deze lessen van onschatbare waarde. "We hebben modellen die werken met Android of

iOS (Apple), zodat mensen ze kunnen uitproberen en de meest geschikte kunnen kiezen."

Beoordeling van vaardigheden

Het begint allemaal met een beoordeling: over welke technologische vaardigheden beschik je en wat heb je nodig? Het is cruciaal om dat eerst te bepalen, zodat de functies direct op maat kunnen uitgelegd worden. Er is vooral een grote vraag bij 65-plussers. "Sommige mensen willen alleen bellen en sms'en, dus dan is de aanschaf van een smartphone niet gerechtvaardigd. In dat geval wordt de persoon verwezen naar de mobiele telefoons met grote knoppen die verkrijgbaar zijn bij de BrailleShop." Na de beoordeling gaat de begeleiding individueel verder op basis van de vraag, de noden en de voorkennis.

De eerste stap zijn de basistoegankelijkheids-instellingen. "De afgelopen jaren hebben fabrikanten grote inspanningen geleverd om tegemoet te komen aan blinde en slechtziende personen. Zo kunnen we de grootte van de letters, de contrasten en de verlichting aanpassen. Je kunt de zoom activeren of Voice Over/ TalkBack (twee toepassingen die de informatie op het scherm voorlezen). Toegankelijkheid omvat ook handmatige commando's.

Op sommige modellen komt het 2 of 3 keer tikken op bijvoorbeeld het scherm of op de achterkant van de telefoon overeen met specifieke commando's."

Op smartphones is het mogelijk om de tekstgrootte en het contrast aan te passen en een aantal handige commando's te activeren

"Wat voor ons belangrijk is, is dat iedereen zelfstandiger wordt, rekening houdend met ieders behoeften en vaardigheden. Het is waar dat sommige mensen meer moeite hebben en meer tijd en praktische oefeningen nodig hebben. Iedereen krijgt een cursus in grootletterdruk waarin de te volgen stappen staan beschreven. Voor blinde personen nemen we de instructies vocaal op met de spraakrecorder van de telefoon."

De spraakassistent

Het hulpmiddel is beschikbaar op je smartphone of op een aangesloten luidspreker thuis. Hij heet Siri, Alexa, Google of Bixby en reageert op allerlei verzoeken, zoals "Wat voor weer wordt het morgen?" of "Start een timer van 3 minuten". Mits je de vraag correct stelt! "Sommige ouderen vinden het onmogelijk om met een speaker te praten. Er kan ook een dictie- of taalprobleem zijn, maar meestal is het zeer nuttig. Het is ook handig als het moeilijk is om de smartphone te bedienen, bijvoorbeeld als je last hebt van trillingen. De spraakassistent kan applicaties openen. Voorbeeld: "Siri, open de Belfius-app. Controleer mijn saldo. Betaal deze rekening".

De applicaties

Er bestaan specifieke applicaties voor blinde en slechtziende personen. Seeing AI (Apple) scant documenten en leest ze hardop voor. Handig voor het lezen van een menu, een brief of een verpakking. Dankzij artificiële intelligentie kan deze applicatie ook een gezicht scannen en het uiterlijk van de persoon beschrijven. Het Android-equivalent heet LookOut. Voor wie onderweg is, werd de NMBS Assist-app onlangs geüpdatet om beter aan de verwachtingen te voldoen. Moovit is ook beschikbaar voor gebruikers van het openbaar vervoer.

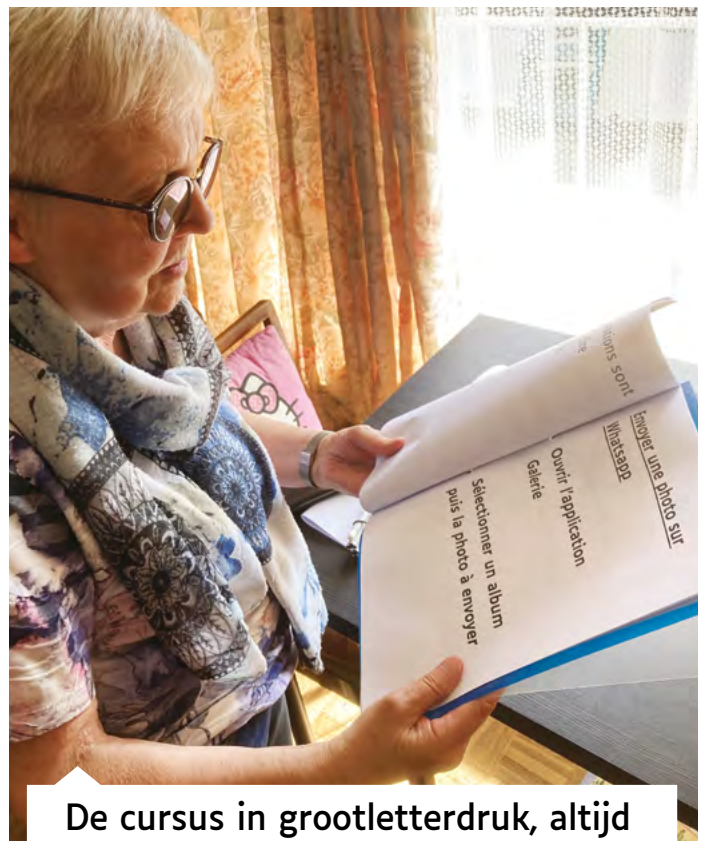
Veel applicaties zijn volledig toegankelijk voor blinde en slechtziende personen. Volgens onze mobiliteits-enquête (Witte Stok Nr. 1 - 2023) gebruikt 75 % van de respondenten Google Maps om zich te verplaatsen. "De Uber-applicatie is ook zeer toegankelijk en de EATS-versie ervan wordt veel gebruikt door blinde en slechtziende personen om het menu te bekijken wanneer ze in een restaurant zijn. Over het algemeen zijn de meeste traditionele toepassingen compatibel met TalkBack (Android) en nog meer met VoiceOver (iPhone). Bijvoorbeeld ItsMe, dat wordt gebruikt om zich online te identificeren, verbinding te maken met overheidsportalen, transacties te bevestigen of documenten te ondertekenen".

Anderzijds zijn sommige applicaties nog steeds erg slecht ontworpen en helemaal niet aangepast. "YouTube is een doolhof voor slechtziende personen. Je moet alles scannen en dat kost verschrikkelijk veel tijd. De meeste bankapplicaties hebben ook nog veel werk voor de boeg om echt toegankelijk te zijn. Soms zorgt het vergroten van het scherm ervoor dat elementen niet meer zichtbaar zijn, waardoor je informatie mist."

Deadline 2025

In principe zouden deze slecht

ontworpen applicaties niet lang meer mogen bestaan. De Europese toegankelijkheidswet wordt op 28 juni 2025 van kracht. Na deze datum moeten alle producten en diensten toegankelijk zijn voor de 87 miljoen Europeanen met een handicap. Computers, smartphones, tablets en hun besturingssystemen, terminals (ticketautomaten, vervoersbewijzenautomaten en incheckautomaten), telefoondiensten, digitale boeken en e-commerce zullen allemaal bruikbaar moeten zijn voor iedereen, inclusief personen met een visuele handicap. In België is een derogatie, een afwijking van de wet, toegekend aan micro-ondernemingen. Zij hebben tot 2030 de tijd om aan de nieuwe Europese vereisten te voldoen.

De cursus in grootletterdruk, altijd handig als je weer thuis bent

DE DIGITALE KLOOF

De COVID-19-crisis versnelde de digitalisering in onze samenleving. Maar niet iedereen surft vlot mee op de digitale golf. Dit geldt des te meer voor blinde en slechtziende personen.

Volgens de laatste Barometer digitale inclusie 2022 van de Koning Boudewijnstichting beschikt 92 % van de Belgische huishoudens over een internetaansluiting thuis. Van de 8 % die geen aansluiting heeft, beschikt 22 % niet over het materiaal, 21 % heeft geen aansluiting, 35 % ziet er het nut niet in van en 31 % beschikt niet over de nodige digitale vaardigheden. België is een van de slechtste leerlingen van de klas in Europa: 39 % van de Belgen heeft

gebrekkige digitale vaardigheden en 7 % maakt er geen gebruik van. Dit betekent dat bijna één Belg op twee slechte digitale vaardigheden heeft. Dit geldt vooral voor vrouwen, alleenstaanden, 55-plussers en mensen met een laag inkomen.

Leesbare websites

Deze Barometer houdt geen rekening met een handicap. Als je blind of slechtziend bent, is er het extra probleem van toegankelijkheid. Je hebt misschien de apparatuur en de vaardigheden, maar als de website of de app niet leesbaar is ontworpen, heb je een probleem. In België moeten de websites van overheidsinstanties e-toegankelijk zijn. Dit is (nog) niet het geval voor commerciële websites. Over het algemeen zijn de meest voorkomende fouten: gebrek aan contrast tussen tekst en afbeeldingen, fouten in de structuur van het menu (wat de navigatie verstoort), gebrek aan beschrijving van afbeeldingen (mensen weten dat er een foto is, maar deze wordt niet beschreven). Soms is er belangrijke informatie te vinden op de foto. Tot slot is er een gebrek aan beschrijving van formulervelden (wat moet ik schrijven?) of snelkoppelingen om menu's te vermijden en direct naar de inhoud te gaan.

In België worden steeds meer diensten gedigitaliseerd. Je kunt nu online een bewonerskaart krijgen, een uittreksel uit het strafregister of een doktersafspraak boeken. Maar mensen die geen toegang hebben of niet digitaal geletterd zijn, dreigen uit de boot te vallen. Gelukkig is het nog steeds mogelijk om dingen op de ouderwetse manier te doen: '200.000 Belgen doen hun belastingaangifte nog steeds op papier, en er is voorlopig geen sprake van om deze dienst af te schaffen,' bevestigt Florence Angelici, woordvoester van de Federale Overheidsdienst Financiën. "Het is makkelijker voor blinde en slechtziende personen om de vooraf ingevulde aangifte van Tax-on-Web te gebruiken. Ze hebben ook voorrang als het gaat om hulp bij het invullen van het formulier". Helaas vervangen sommige gemeenten en regio's hun loketten geleidelijk aan door kiosken zonder personeel die niet altijd toegankelijk zijn voor personen met een visuele handicap. Volgens Statbel heeft 49 % van de Belgen nog steeds geen digitaal contact met overheidsdiensten. Een van de plannen van de regering om de digitale kloof te verkleinen is Connectoo, een label dat wordt toegekend aan steden en gemeenten die hun burgers helpen om digitaal te gaan (MyPension, Mijngezondheid,

ItsMe, enz.). Iets minder dan 3.000 werknemers hebben de Connectoo-opleiding gevolgd. Bijna 80 openbare instellingen hebben ten minste één persoon specifiek opgeleid om burgers te helpen en te ondersteunen bij hun online identificatie of administratieve procedures. Het doel is om de digitale kloof in België weg te werken tegen 2030.

Net als in Etterbeek begeleiden gemeenten met het Connectoo label hun inwoners in het digitaliseringsproces

De eisen van de Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap (NHRPH)

In zijn laatste positienota, goedgekeurd in 2022, komt de NHRPH met een aantal ideeën om

de digitale ongelijkheid van personen met een handicap tegen te gaan. Op financieel vlak pleit de Raad voor een sociaal tarief voor internet en mobiel internet. De Raad roept ook op tot het creëren van digitale openbare ruimtes waar mensen toegang hebben tot een computer en hulp krijgen bij online procedures.

Hij roept de overheid op om voldoende te investeren in digitale vaardigheidstrainingen voor iedereen. Ten slotte roept de Raad op om digitalisering niet ten koste te laten gaan van niet-digitale oplossingen en om de instandhouding van deze niet-digitale oplossingen niet met extra kosten gepaard te laten gaan.

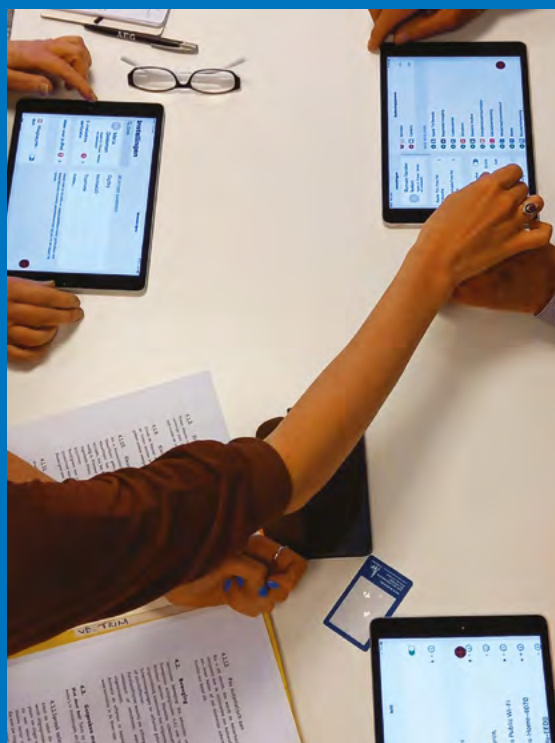
Fonds voor digitalisering

Deze digitale kloof is ook economisch. Smartphones, tablets en computers kosten enkele honderden euro's. Een onmogelijke uitgave voor veel senioren of personen met een handicap. AVIQ, VAPH en PHARE kunnen gedeeltelijk helpen. De maatschappelijk assistenten van de Brailleliga helpen je met het invullen van je aanvraag voor hulp voor de aankoop. Als je niet in aanmerking komt voor deze terugbetaling, bieden twee fondsen mogelijk een oplossing.

Het **Laurentine Poncet fonds**, gelanceerd in februari 2023, is bedoeld voor mensen jonger dan 65 jaar. De steun bedraagt 50 % van de aankoopprijs tot een maximum van 400 euro voor een smartphone en 300 euro voor een tablet.

Om in aanmerking te komen voor deze steun moeten mensen met succes een opleiding digitale vaardigheden hebben afgerond, die kan gevolgd worden bij de Brailleliga.

Mensen ouder dan 65 kunnen een beroep doen op het **Zoé fonds** van de Brailleliga. De steun is ook vastgesteld op 50 % van de aankoopprijs, met een maximum van 400 euro voor een smartphone en 300 euro voor een tablet. Ook hier moet je bewijzen dat je in staat bent om het hulpmiddel te gebruiken. Aarzel niet om onze Sociale dienst te vragen of je in aanmerking komt voor deze financiering.

SENIOREN OP TECHNOLOGIEKAMP

De digitale hogesnelheidstrein gemist? Geen probleem, de Brailleliga laat haar oudere cliënten niet uit de boot vallen. Daar zijn onze gratis meerdaagse IT-kampen voor senioren het perfecte voorbeeld van. Na zeer gesmaakte edities in Gent (2022) en Hasselt (2023), organiseren we dit succesvolle initiatief in 2024 voor het eerst ook langs Franstalige kant. Met grote dank aan het Schaillée-Deceuninck fonds, dat de financiering mogelijk maakt.

Het verfrissende concept staat na enkele jaren al als een huis: een groep van enthousiaste en gemotiveerde senioren leert tijdens een intensieve meerdaagse cursus om te werken met een iPad.

Een berichtje sturen, een e-mail lezen, een boek beluisteren, je

De ontdekkingstocht in de wereld van de iPad kan beginnen!

agenda beheren, basishandelingen (Siri, Zoom, VoiceOver) voor blinde en slechtziende personen, interessante apps... het komt allemaal grondig en op een rustig tempo aan bod.

Terwijl zij alle technologische snufjes onder de knie proberen te krijgen in het regiohuis van de Brailleliga, gaan hun begeleiders op uitstap in de stad en 's avonds geniet iedereen samen van een restaurantbezoek en overnachting in een verzorgd hotel in de buurt. Onze Dienst begeleiding en hulp in het dagelijks leven en Dienst vrijetijdsbesteding werken steeds een aangenaam en interessant programma uit, op maat van de senioren en hun visuele handicap.

En als kers op de taart, kunnen de senioren hun nieuwe vaardigheden thuis verder ontwikkelen, want de iPad... die gaat mee naar huis, vergezeld door een schat aan kennis, toffe herinneringen en fijne kennismakingen met lotgenoten.

... en de begeleiders? Die heffen een glaasje bij het jenevermuseum

ELEKTRONISCHE WITTE STOK, DE TOEKOMST?

Digitale technologie is ook in de wereld van de visuele handicap omnipresent. De witte stok maakt er nu ook deel van uit. Kom hem uittesten op de BrailleTech op 12 oktober.

Sinds september 2021 testen de therapeuten van de Brailleliga Rango. Nu bieden ze ook onze leden de kans. "Het Rango bakje bevestig je aan de stok en koppel je via een app en bluetooth aan de smartphone. Met geluidssignalen waarschuwt het voor obstakels van het hoofd tot aan de voeten tot op 2,5 meter afstand. Het werkt als een soort schild net vóór de persoon", legt mobiliteitsinstructrice Coralie uit. Geolokalisatie is de grote troef. "Met externe oortjes (waardoor ook het geluid van de straat hoorbaar is) geeft het kruispunten en haltes en dienstregelingen van het openbaar vervoer aan. Van alle elektronische stokken die we hebben getest, biedt

deze de meeste mogelijkheden en de meeste verbeteringen in de toekomst."

Terugbetaling?

Rango kost 1500 euro en wordt voorlopig maar erg gedeeltelijk terugbetaald. In **Vlaanderen** staat Rango niet op de lijst van terugbetaald materiaal door het VAPH, maar je kan een aanvraag indienen bij de Bijzondere Bijstandscommissie. Die kan de mening van externe experts vragen. Een persoon moet kunnen aantonen dat die het materiaal getest heeft tijdens een langere periode en dat het een technisch hulpmiddel is dat de zelfstandigheid vergroot. Er is geen standaardantwoord en geen vastgelegd budget. De Brailleliga kan je helpen bij het indienen van je dossier.

In **Brussel** behandelt PHARE de dossiers, nog zeker tot 2024 wanneer de competenties worden overgedragen aan de verschillende mutualiteiten. Brusselaars kunnen een vergoeding krijgen op vertoon van een gedetailleerd rapport (dat kan worden opgesteld door de Brailleliga) waaruit blijkt dat het systeem een essentieel hulpmiddel is bij hun zoektocht naar een job, opleiding of carrière en dat ze Rango effectief gebruiken.

In **Wallonië** is er momenteel geen terugbetaling.

IN MEMORIAM: MARC GIBOUX

Met groot verdriet hebben we kennis genomen van het overlijden van de heer Marc Giboux op 27 juni 2023. Hij was Voorzitter van de Brailleliga van 2002 tot 2011.

"Hij was nog altijd zo betrokken", zegt Michel Berlo, de huidige voorzitter. "Enkele dagen voor zijn plotse overlijden woonde hij zoals gewoonlijk de vergadering van het Directiecomité bij als expert en bestuurder van de Stichting van openbaar nut, waarvan hij een van de architecten was. Hij bleef zich onderscheiden door zijn vermogen om op het juiste moment de juiste vraag te stellen." Michel Magis, lid van het Directiecomité en het Bestuursorgaan van de Brailleliga, vervolgt: "Wijsheid was zeker een van zijn kwaliteiten. Hij had de capaciteit om voor- en nadelen tegen elkaar af te wegen en zijn mening te geven op een manier die zowel eenvoudig als scherpzinnig was." Hij werd geboren in 1942, in volle oorlogstijd, en nadat hij afstudeerde

aan Solvay, verliet de jonge handelsingenieur België om te gaan werken bij de Nationale Bank van Parijs, daarna in Rijsel voordat hij terugkeerde naar Brussel. Hij ging ook nog vaak naar Orgeo, in de provincie Luxemburg, het dorp van zijn vader, waaraan hij erg gehecht was. Hij hield van het platteland, maar ook van de kust en Knokke, waar hij zijn zomervakanties doorbracht.

Kalmte en discretie

Marc beschrijven? Zijn nicht, Michèle, herinnert zich: "Hij had een geweldig gevoel voor humor, en dan vooral Engelse humor. Hij was een kalm en zeer gecultiveerd man. Marc Giboux hield van theater, opera en reizen, maar was ook gepassioneerd door financiën." Hij werd in 1973

aangeworven bij Bank Degroef en maakte kennis met de wereld van de visuele handicap via zijn collega's, van wie sommigen lid waren (of nog steeds zijn) van de Raad van Bestuur van onze vzw. "Marc was een fervent lezer en zei vaak dat niet kunnen lezen een catastrofe zou zijn voor hem", legt Michèle uit.

Het was onder zijn voorzitterschap dat de Brailleliga in 2005 is begonnen met het digitaliseren van audioboeken. Onder zijn impuls werd in 2003 ook de BrailleDay opgericht, een dag gewijd aan kinderen in het buitengewoon onderwijs. In 2002 vernieuwde de Brailleliga haar website en maakte deze volledig toegankelijk voor blinde en slechtziende personen. Tot slot was het ook onder zijn voorzitterschap dat de Brailleliga in 2009 het allereerste bezoek kreeg van Hare Majesteit Koningin Mathilde, toen prinses.

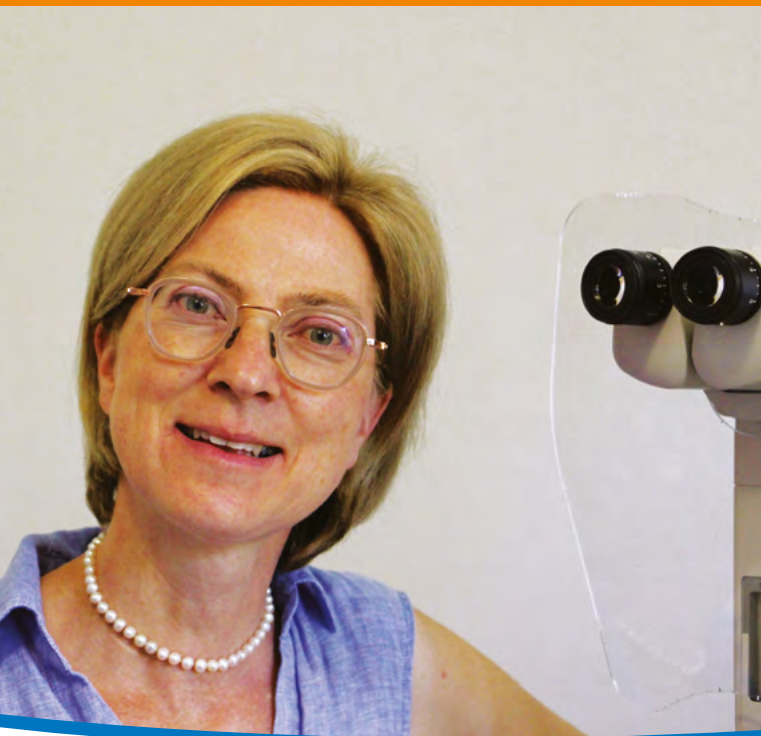
Marc Giboux en Directeur Pierre-Baudouin Bareel, tijdens de persconferentie van de Week van de Brailleliga in 2004

Christine, een andere nicht, vult aan: "Hij vertelde vaak over de Brailleliga, de nieuwe projecten, dat gaf hem echt energie. Hij sprak weinig over zichzelf. Hij interesseerde zich meer voor anderen dan voor zichzelf."

Een vrijgevig en bescheiden man. "Hij was zeer discreet, erg gereserveerd. Als kind was hij duidelijk de minst onstuimige van de drie neven. Hij groeide dan ook uit tot een sereen man, trouw aan zijn vrienden en gezegend met een uitzonderlijk geheugen", herinnert Michèle zich.

In 2002, het jaar waarin Marc Giboux zijn rol als voorzitter opnam, werd Noëlla Jardin, huidig Algemeen directeur van de Brailleliga, aangeworven: "Hij kende iedereen en iedereen kende hem. Ik zal hem herinneren als een man die zijn leven ten volle heeft geleid, die deed wat hij wilde doen, terwijl hij steeds vrijgevig en zorgzaam was. Het bewijs dat je alleen kan leven, zonder een eenzaat te zijn."

"In het Directiecomité had hij zijn vaste stoel. De tafel is echt heel lang, maar hij ging altijd op dezelfde plaats zitten, en niemand nam die in. Ik denk dat zijn stoel nog een tijdje leeg zal blijven", besluit Michel Berlo.

BOOMING MYOPIE

Myopie of bijziendheid is wereldwijd een snel toenemende oogafwijking. Volgens cijfers van de Belgian Myopia Group wordt bijna de helft van de opgroeiende generatie bijziend. Bovendien treedt het steeds op jongere leeftijd op, de snelheid van progressie neemt toe en ook de ernst ervan stijgt.

We gingen in gesprek met kinderoftalmoloog Patricia Delbeke (foto boven) over de oorzaken, gevolgen en behandelingen.

Wat is myopie?

Bijziendheid is een refractieafwijking van het oog die ontstaat tijdens de kinderjaren. Een bijziend oog groeit te snel en de groei gaat ook langer door. Bij myopie valt het beeld vóór het netvlies in plaats van erop en ontstaat er een onscherp beeld. Dit kan opgelost worden met een bril of lens met een negatieve dioptrie. Hoe langer het oog, hoe hoger de myopie en hoe sterker het brilglas.

Hoe komt het dat meer en meer kinderen lijden aan bijziendheid?

De oorzaak is complex en niet alle

aspecten ervan zijn al gekend. Etniciteit speelt een duidelijke rol. Zo hebben kinderen met een Aziatische achtergrond een hoger risico om bijziendheid of hoge bijziendheid te ontwikkelen. Ook erfelijkheid speelt een belangrijke rol. Als één of beide ouders bijziend zijn, hebben hun kinderen veel meer kans om dat ook te worden. Daarnaast is er de levensstijl. Minder blootstelling aan buitenlicht en de toenemende nabij-activiteiten bij jonge kinderen spelen een grote rol. Vooral het gebruik van smartphones en tablets gedurende een langere tijd zonder pauze, op een afstand van minder dan 30 cm, wordt in verband gebracht met de myopie-epidemie. De WHO raadt schermen af bij kinderen onder de twee jaar.

Wat zijn de gevolgen van een (hoge) myopie?

Op zich kan myopie gecorrigeerd worden met een bril of met lenzen. Maar voornamelijk bij hoge myopie, dan spreken we van een dioptrie van hoger dan -6, neemt het risico op slechtziendheid of blindheid op latere leeftijd toe. Myopie geeft namelijk een verhoogd risico op netvliesafwijkingen zoals netvliesloslating en maculadegeneratie, maar ook op cataract of een verhoogde oogdruk. Daarom proberen we de progressie van myopie bij kinderen af te remmen om te beletten dat ze hoog myoop worden.

Hoe kan een verdere verspreiding van de epidemie voorkomen worden?

Het negatieve effect van langdurig kijken op te korte afstand op de ontwikkeling van myopie wordt meer en meer duidelijk. Daarom is het heel belangrijk dat kinderen voldoende afstand houden wanneer ze kijken naar een smartphone, tablet of leesboek. Die afstand bedraagt idealiter ten minste 30 centimeter. Internationaal wordt de 20-20-2 regel gehanteerd. Dat betekent na 20 minuten kortbij kijken, ten minste 20 seconden in de verte staren met daarnaast minimum 2 uur per dag buiten in het daglicht spelen of

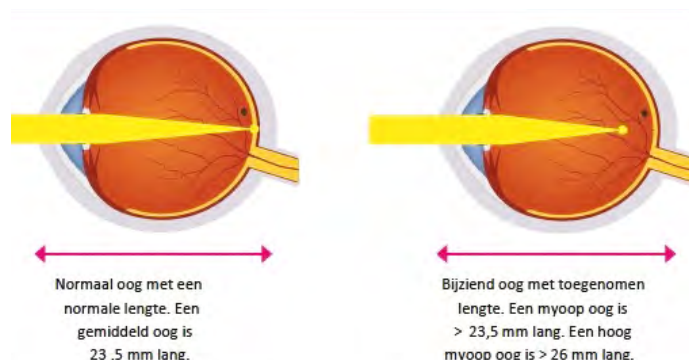
sporten. Ook de kinderdagverblijven spelen hierbij een cruciale rol waarbij we vragen om baby's en peuters buiten te laten spelen en eten.

Jammer genoeg zien we dat kinderen meer en meer een sedentaire levensstijl hebben met veel tablet- en gsm-gebruik en veel te weinig daglicht. Deze 20-20-2-regel blijft van essentieel belang om de myopie-epidemie te vertragen.

Hoe kan je myopie behandelen?

Zoals ik daarnet zei, geef je aan bijziende kinderen een bril of soms contactlenzen met een negatieve dioptrie. De brilsterkte moet correct aangepast zijn en de bril wordt best voltijds gedragen. Onder- of overcorrectie van de bril kan bijdragen tot een snellere progressie van de aandoening. Bijziende kinderen gaan dus best regelmatig op controle bij de oogarts.

De progressieve myopie wordt opgevolgd om de 6 maanden bij de oogarts. Daar wordt de aslengte van

het oog gemeten en bijgehouden op een groeicurve. Als de progressie of de lengte van het oog een bepaalde waarde overstijgt, kan er overgegaan worden tot een behandeling. De enige waarbij op dit moment voldoende positieve langetermijneffecten gekend zijn, is een behandeling met lage dosis atropine oogdruppels. Die worden 1x per dag gebruikt in een dosis bepaald door de behandelende arts. Deze dosis is 0,01 of 0,02 of 0,05 procent. Het wordt aanbevolen bij kinderen die lijden aan progressieve myopie vanaf de leeftijd van 5 jaar. Deze dosis geeft minimale kans op bijwerkingen en biedt ongeveer 50 % vermindering van de myopieprogressie. Atropinedruppels zijn niet nieuw. Oogartsen gebruiken ze al jaren om de pupil open te zetten en zo de binnenkant van het oog te bekijken. Atropinedruppels doen ook de ooglens ontspannen voor een perfecte meting van de brilsterkte. Voor deze twee laatste toepassingen wordt een veel hogere concentratie atropinedruppels gebruikt.

Daarnaast zijn er twee andere types behandelingen waar op dit moment nog volop onderzoek naar wordt gedaan. Zo zijn er speciale brilglazen op basis van nieuwe technologieën die een perifere contrastreductie of perifere defocus

geven. Deze glazen kunnen een remmende invloed hebben op de groei van het oog. Hoewel de eerste onderzoeksresultaten veelbelovend zijn, bestaat er nog onvoldoende bewijs om deze glazen systematisch aan te raden bij kinderen met myopie. Daarnaast zijn er nachtlenzen (OrthoK-lenzen). Deze worden niet aangeraden bij kinderen omwille van het hoge risico op ooginfecties die mogelijk leiden tot onomkeerbaar visusverlies. Twee jaar terug werd de Belgian Myopia Group opgericht, bestaande uit een 20-tal kinderoogartsen. De groep volgt de internationale literatuur nauwkeurig op en schrijft richtlijnen uit voor myopie management.

Wat is uw raad aan jonge ouders?

Laat je kinderen buiten spelen en beperk zo veel mogelijk het gebruik van tablets en gsm's thuis. Kinderen kopiëren het smartphonegedrag van de ouders, dus toon het goede voorbeeld. Ook op school pleiten we voor speel- en sporttijd buiten zonder smartphones en tablets. Natuurlijk kan het gebruik van tablets en computers tijdens de lessen moeilijk omzeild worden. Maar aangevuld met voldoende tijd om in de verte te kijken en buiten te vertoeven, bestaat er een kans de epidemie af te remmen.

IPHONE VS. ANDROID

Een smartphone betekent kiezen tussen Android of iPhone. Er zijn heel wat verschillen tussen de twee systemen, en dus ook op vlak van toegankelijkheid. Wij vroegen onze therapeute Annelies en hulpmiddelenadviseur Eveline om beide platformen te beoordelen op enkele criteria.

Wat is toegankelijkheid op de smartphone?

De mogelijkheid om een toestel aan te passen zodat het vlot te gebruiken is door blinde en slechtziende personen. Die instellingen zijn al dan niet ingebouwd op het toestel of via een aparte applicatie te installeren: lettergrootte, contrasten, kleurenfilters, zoomfuncties, spraakondersteuning...

Is het ene platform beter dan het andere op dat vlak?

Enkele jaren geleden was er nog een groot verschil, want iOS (het besturingssysteem van de iPhone) was lang de voortrekker door de integratie van toegankelijkheidsfuncties in het toestel zelf. Maar beide zijn geëvolueerd en Android heeft intussen

enorme stappen gezet. Belangrijke kanttekening is wel dat iOS dezelfde versie is op alle iPhones, terwijl merken van Android-smartphones een eigen 'schil' toevoegen aan de standaardversie. Ieder merk neemt zo dus zijn eigen hap uit de toegankelijkheidsfuncties. Een Samsung smartphone heeft bv. meer mogelijkheden om het toetsenbord aan te passen dan een Huawei.

Verschilt dat dan zoveel?

Ja. Wat op één toestel kan, kan misschien niet op een ander. Voor onze gebruikers komt Samsung als beste uit de test van de Android-telefoons. Ze brengen ook elk jaar toestellen uit in verschillende prijsklassen. De prijs maakt een verschil op vlak van de camera, het

geheugen, de processor, etc. maar niet op vlak van toegankelijkheid, waar elk Samsung-toestel gelijk is.

Hoe scoren de platformen op volgende criteria:

We vergelijken de iPhone en een Android smartphone van Samsung.

- **Vergrootglas**

Standaard aanwezig bij beide toestellen, toegankelijk met een sneltoets en ongeveer dezelfde mogelijkheden: kleurenfilters aanzetten, beeld vastzetten en zoomen.

- **Zoomen**

Je kan kiezen om in een kader of het volledige scherm in te zoomen. De vorm van het kader is bij Android aanpasbaar, bij iOS is dit vast. Om het zoomen aan te passen moet je bij Android 'pinchen' (n.v.d.r. twee vingers op het scherm plaatsen en daarna de vingers uit of naar elkaar toe bewegen), een beweging die goed gekend is. De zoomfactor aanpassen bij iOS vraagt ietsje meer stappen. Het beeld verschuiven kan je op Android met 2 vingers, op een iOS toestel heb je 3 vingers nodig.

- **Lettergrootte en contrast**

Beide kunnen standaard vrij groot gezet worden, vet, er kunnen filters geactiveerd worden voor contrast of blauw licht. iOS kan het slim contrast omkeren: een zwarte achtergrond met witte letters,

terwijl afbeeldingen zoveel mogelijk in hun origineel bewaard blijven.

Samsung biedt dan weer meer en verschillende contrasten aan voor het toetsenbord van het toestel.

- **Schermlazer**

VoiceOver (VO - iOS) is de standaard van de schermlezers. Gebaren en het gebruik zijn intuïtiever dan bij Talkback (Android). VO is door zijn stabiliteit, correctere reactie en ruimere mogelijkheden aan te raden voor mensen die volledig van spraak afhankelijk zijn.

- **Spraakassistent**

Zowel Siri (iOS) als Google Assistant (Android) zijn goede virtuele assistenten. Je kan ze activeren met stemcommando of via een voelbare knop bij iOS en een digitale knop bij Android.

- **Combinatie met toestellen**

Wat smartwatches betreft, is het aan te raden om een toestel van hetzelfde merk te kopen als je smartphone, zodat die het beste kunnen samenwerken. Een brailleleesregel koppelen is makkelijker bij iOS, bij Android heb je hiervoor een aparte applicatie nodig en durven de sneltoetsen wel eens te veranderen bij gebruik.

- **Aanbod van toegankelijke apps**

Doordat Apple strenger is op de apps die toegelaten worden in haar store, biedt de App store meer

apps die toegankelijker zijn met VoiceOver. Bij de Play Store van Google kan iedereen in principe een app plaatsen en moet er minder worden voldaan aan bepaalde toegankelijkheidsvoorwaarden.

Annelies geeft uitleg over de smartphone op technologiekamp

Zou je aan een blinde persoon een ander platform aanraden dan aan een slechtziende persoon?

Bij slechtziende personen laten we de keuze meestal aan de persoon zelf, de keuze is ook afhankelijk van het toestel dat ze eerder hadden of van de personen bij wie ze terecht kunnen voor hulp. Voor zwaar slechtziende of blinde personen die vooral spraakondersteuning nodig hebben, is iOS het meest standvastig, correct en uitgebreid. Voor velen is een iPhone vaak de 'veilige keuze', maar tegelijk moet je ook stilstaan bij belemmerende factoren: het prijskaartje, geheugen dat niet uitbreidbaar is met een SD-kaart...

Tot slot, zijn iOS en Android even simpel aan te leren? En kan je

makkelijk wisselen van platform?

Dit hangt af van verschillende factoren: heeft de persoon al ervaring met een smartphone, zo ja, welk toestel? Welke toestellen hebben de mensen in hun omgeving? Waarvoor wilt de persoon het gaan gebruiken? Het is erg individueel te bepalen. Van nul beginnen is eigenlijk best gelijkaardig bij beide platformen: de instellingen zoeken en individueel uittesten en aanpassen aan de wensen van de gebruiker, bewegingen en handelingen moeten aangeleerd worden... Bij Android zit je dus wel met enorme verschillen per toestel, waar iPhone beschikt over een standvastig gestructureerd besturingssysteem waar de mogelijkheden overal gelijk zijn en de opstelling overal dezelfde is.

Overstappen van platform is niet onmogelijk, maar het is een grote aanpassing die voor de ene persoon eenvoudiger is dan voor de andere. Gebaren en functies verschillen, knoppen staan op een andere plaats... maar door stap voor stap te overlopen en eventuele verschillen aan te leren, is het wel mogelijk. Wil je overstappen of weet je niet zeker welk toestel voor jou geschikt is, maak dan zeker een afspraak bij MDT-IDTA van de Brailleliga om de toestellen en de mogelijkheden te komen testen.

NIEUWS VAN DE SOCIALE DIENST

Rechten van personen met een handicap, sociale diensten en hulp aan personen, mobiliteit, toegankelijkheid... Hier vind je beknopte en praktische informatie, gericht op de visuele handicap, en maatregelen die een belangrijke impact hebben op het sociale leven van onze cliënten.

Verhoging voor jongeren gehandhaafd

Deze zomer heeft de Ministerraad een maatregel genomen in het voordeel van jongeren met een handicap. De verhoging van hun groeipakket (nieuwe naam kinderbijslag) wordt niet langer afgetrokken van het leefloon. Tot nu toe ontvingen jongeren onder de 21 jaar een verhoogde kinderbijslag omwille van hun handicap, maar kregen ze op hun beurt te maken met een verlaging van hun leefloon, wat hun emancipatie in gevaar kon brengen. Vanaf nu blijft deze verhoging van toepassing.

Automatische afgifte European Disability Card vanaf 2024

Vanaf 1 januari 2024 wordt de Europese kaart voor personen met

een handicap (EDC) automatisch verstuurd naar mensen van wie de handicap erkend is. Het is dan niet meer nodig om de kaart aan te vragen of te vernieuwen. Het doel van de kaart is om mensen met een handicap makkelijker toegang te geven tot sport, vrijetijdsactiviteiten en cultuur. De kaart geeft de houder recht op korting of zelfs gratis toegang tot bepaalde musea, net als toegang tot gereserveerde zones bij evenementen en speciale faciliteiten in themaparken.

Naast België erkennen ook Cyprus, Estland, Finland, Italië, Malta, Slovenië en Roemenië deze kaart, die uiteindelijk in alle EU-landen geldig zal zijn. Vandaag hebben iets meer dan 150.000 Belgen de EDC, hoewel

er iets minder dan een miljoen personen met een handicap in ons land wonen. Door te beslissen om de EDC automatisch te verzenden, hopen de leden van de Interministeriële conferentie 'Handicap' meer personen met een handicap te overtuigen om de kaart te gebruiken en meer sites te overtuigen om zich te engageren om deze mensen een zo goed mogelijk onthaal te bieden.

Nieuw contactformulier Directie-Generaal Personen met een handicap

Iets nieuws als je regelmatig online contact opneemt met de DG Personen met een handicap. Het contactformulier is vernieuwd: eenvoudiger, intuïtiever en gebruiksvriendelijker: het is makkelijker om bijlagen mee te sturen, er wordt extra informatie gegeven en de grootte van het veld waarin je je vraag kunt schrijven is verdubbeld. Bovendien engageert het team van DG Personen met een handicap zich om alle vragen binnen de 5 werkdagen te beantwoorden. www.handicap.belgium.be

BRUSSEL

Ter herinnering: nieuwe parkeerregels parking.brussels

Sinds 8 juli volstaat het niet meer om een handicapkaart achter de voorruit

te leggen in de Brusselse regio. Voortaan moet je de nummerplaat van het voertuig registreren op de website van parking.brussels, om herkend te worden door de Scan Car. De registratie kan via e-mail (handicap@parking.brussels), via de app 4411 of door een sms te sturen naar 4411: PMR (spatie) BRU (spatie) nummerplaat (spatie) handicapkaartnummer. Wie vaak van voertuig wisselt, kan zich registreren aan de parkeerautomaat. Een gratis nummer is beschikbaar: 0800 35 678.

Vrijstellingen van de lage-emissiezone en premies

In 2025 worden Euro 5-voertuigen verboden in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De Brusselse regering heeft vrijstellingen voorzien voor houders van een parkeerkaart voor personen met een handicap en voor voertuigen die specifiek zijn aangepast voor het vervoer van personen met een handicap en die toebehoren aan de ouders van een minderjarige met een handicap of aan personen die erkend zijn als mantelzorger (met sociale rechten). In 2024 zal het maximumbedrag van de Brussel'Air-toelage stijgen van 900 euro naar 1000 euro voor personen met een handicap. Deze inkomensafhankelijke bonus is beschikbaar als de nummerplaat wordt geschraapt.

VAN JE WONING EEN SMART HOME MAKEN

Ongetwijfeld hoorde je al over slimme toestellen. Maar wat zijn dat nu juist? En hoe kunnen ze het leven van blinde en slechtziende personen een pak eenvoudiger maken? We vroegen het aan Emmy, Justine en Myriam, onze specialisten op het vlak van technische aanpassingen.

Wat zijn slimme toestellen?

Slimme toestellen is de verzamelnaam voor alle apparaten of toepassingen die je via je smartphone of via vocale instructies kan bedienen. Door de steeds meer verregaande digitalisering zijn veel apparaten uitgerust met een touchscreen. De tastbare knoppen verdwijnen wat voor personen met een visuele handicap vaak voor problemen zorgt.

Krijgen jullie veel vragen over deze slimme toestellen van de leden?

Op zich valt de vraag op dit moment goed mee, maar het is ongetwijfeld de toekomst. De jongere generatie gebruikt bijvoorbeeld minder en minder een beeldschermloep omdat

ze hun telefoon gebruiken voor vergrotingen. Bovendien worden deze slimme toestellen ook niet terugbetaald, hoewel ze heel handig kunnen zijn voor iemand die niet of niet goed ziet.

We zetten enkele handige slimme apparaten voor een persoon met een visuele handicap op een rij:

AirTag

Met de AirTag hoef je nooit meer lang naar je spullen te zoeken. Hoe werkt het? Je maakt er een vast aan bijvoorbeeld je sleutels of je portefeuille en de andere steek je in je tas. Deze objecten uitgerust met een AirTag verschijnen automatisch op de kaart in de 'Zoek mijn'-app op je iPhone. Ben je dan vergeten waar je je spullen hebt gelegd? Dat is geen

enkel probleem! Je kunt geluid laten afspelen dankzij de ingebouwde speaker. Zo kan je gewoon aan Siri vragen om je portefeuille te zoeken, en kan je op het geluid afgaan. Is het geluid niet nauwkeurig genoeg? Dan heb je ook nog de functie 'nauwgezet zoeken'. Dankzij de ingebouwde technologie gidst je telefoon jou recht naar het voorwerp. Dit handige apparaatje werkt via een beveiligd Bluetooth-signaal, dus is compleet veilig om te gebruiken.

AirTag van Apple

Slimme thermostaat

Altijd de perfecte temperatuur in huis? Dat kan met de slimme thermostaat. Ben je al vertrokken naar het werk, maar ben je vergeten om de verwarming uit te zetten? Een druk op de knop van de app op je smartphone en je slimme thermostaat doet de

rest. Als je 's avonds de verwarming opnieuw opzet van zodra je vertrekt, dan is het bovendien terug lekker warm bij thuiskomst!

Slimme lampen en slimme stopcontacten

Ook slimme lampen en stopcontacten zijn zeer handig voor blinde en slechtziende personen. Blinde personen die alleen wonen steken soms graag het licht aan om de indruk te geven dat er iemand thuis is. Dankzij slimme lampen is het des te gemakkelijker de lampen aan en uit te doen via je smartphone, maar ook heel eenvoudig om de lichtintensiteit te bepalen. Ook een slim stopcontact helpt een handje. Zo kan je instellen wanneer een lader moet opladen bijvoorbeeld. Zo hoeft je niet altijd de lader in en uit het stopcontact te halen, of kan je vanop afstand het stopcontact beheren. Naast al deze handige smart toestellen bestaat er tegenwoordig voor bijna ieder huishoudtoestel een smart variant. Denk maar aan wasmachines, vaatwasmachines, ovens, kookplaten, microgolfovens, blenders... Het staat vast dat we hoe langer hoe vaker te maken gaan krijgen met smart toestellen. Dus kunnen we er maar aan wennen en er gebruik van maken om ons dagelijks leven te vergemakkelijken.

NIEUW OPLEIDINGSCENTRUM VOOR HONDEN

Een blindengeleidehond opleiden is een intensief proces dat ongeveer 2 jaar duurt. Om de wachttijd voor blinde personen vanaf 12 jaar binnen de perken te houden, leidt de vzw Dogs4Blind nu ook zelf honden op. Zij openen onlangs een nieuw centrum in Knokke-Heist.

Een blindengeleidehond aan de zijde van een persoon met een visuele handicap kan een wereld van verschil maken op vlak van zelfstandigheid. Naar school gaan, werken, winkelen, sociale activiteiten, hobby's, nieuwe plaatsen verkennen...

De aanwezigheid van een trouwe viervoeter betekent een echt 'pootje in de rug' voor het zelfvertrouwen op de weg en opent de deur naar een actief, betekenisvol en meer betrokken leven.

De honden zijn er natuurlijk niet enkel voor het gezelschap. In een intensieve opleiding van ongeveer 2 jaar worden ze gevormd tot zelfverzekerde, aandachtige begeleiders die hun baasje veilig en efficiënt op de weg laten gaan.

Het opleidingsproces omvat het zoeken van geschikte puppy's en begeleiders, intensieve training van de honden, administratie en opvolging. Vanaf de leeftijd van één jaar wordt getest of de hond geschikt is als blindengeleidehond. Elke geschikte hond begint na de testen aan de opleiding van 5 trainingen per week en dit gedurende 6 tot 8 maanden. Daarna komt de hond terecht bij een baasje. Een geleidehond gaat met pensioen wanneer het dier 9 tot 10 jaar oud is. Dogs4blind zorgt ook voor kwalitatieve gezonde voeding, verzorging en medische kosten. Door deze intensieve en lange opleiding loopt de kostprijs op tot 30.000 euro, exclusief medische kosten en voeding.

Het centrum in Knokke-Heist is opgericht in dezelfde filosofie en missie als de Fondation Frédéric Gaillanne in Frankrijk. Een ervaren hondentrainer zal de trainingen verzorgen, en pleeggezinnen in de regio zullen meehelpen om de puppy's op te leiden.

De Brailleliga blijft uiteraard zelf ook verder blindengeleidehonden opleiden, maar richt zich uitsluitend naar een meerderjarig publiek.

NIEUWS VAN DE BRAILLESHOP

Kom 'shoppen' tijdens de Technologiweek!

De jaarlijkse hulpmiddelenbeurs BrailleTech is het uitgelezen moment om de producten van de BrailleShop van dichterbij te komen bekijken. Voor de gelegenheid liggen ze allemaal mooi uitgestald om uitgebreid te vergelijken en uit te proberen. En onze therapeuten staan uiteraard voor je klaar met een deskundige, onafhankelijke uitleg, op maat van jouw visuele handicap.

2024 komt er met rasse schreden aan. Bestel nu alvast je agenda

of kalender in groot lettertype in verschillende formaten en versies:

- Agenda A4-formaat, 1 week per pagina (R2496)
- Kalenderblok bestaande uit 2 boeken met aftrekbare blaadjes van 1 dag per pagina (R2498)
- Kalender om op te hangen, A3-formaat (Ref. 2500), A5-formaat (Ref. 2502)

De BrailleShop is beschikbaar op afspraak in Brussel van maandag tot en met donderdag (10-12u en 13u30-16u). Kijk voor de meest recente update over onze werking, activiteiten, beschikbare artikelen en prijzen op www.braille.be/brailleshop.

Cien

Jan M

Jan T

MAAK KENNIS MET WERK+

Zoals je in ons vorige nummer kon lezen, kreeg onze tewerkstellingsdienst Werk+ de afgelopen jaren een grondige transformatie. De activiteiten van GOB werden voortgezet en aangevuld met advies en begeleiding voor studenten. Hoog tijd om de gezichten achter Werk+ aan jullie voor te stellen.

Cien Jacobs –

Diensthooft en jobcoach

"Na 8 jaar in het onderwijs, waarvan 4 bij ondersteuningsteam Ganspoel, ging ik sinds 2020 aan de slag bij de Brailleliga. Ik vervolledigde er toen het team van de GOB. Toen de financiering van VDAB wegviel eind 2021, kreeg ik de uitdaging om een nieuwe dienst rond tewerkstelling uit te werken. Deze dienst Werk+ staat nu in de startblokken!

Jan Theunen – Lesgever en technische consultaties

"Binnen Werk+ leer ik cliënten werken met spraak- en vergrotingssoftware en help ik met algemene computervaardigheden. Ook voor advies en bijscholing over sneltoetsen, toegankelijkheidsinstellingen en het instellen van je beeldscherm kan je bij

mij terecht. Het is essentieel betere gewoonten aan te leren en visuele vermoeidheid te minimaliseren."

Jan Mertens – Jobcoach regio Oost- en West-Vlaanderen

"Ik werkte jarenlang in de luchtvaartsector, daarnaast deed ik ervaring op als taalleerkracht en arbeidsconsulent. Mijn doel is om mensen te helpen hun volledige potentieel te bereiken, hun zelfstandigheid te vergroten en met succes te integreren op de arbeidsmarkt. Jobcoaching speelt een cruciale rol bij de creatie van inclusieve werkplekken."

Daarnaast ondersteunt het Multidisciplinair Team (MDT) ook voor screenings en gespreksondersteuning.

VLOT AUDIOBOEKEN LEZEN

Audioboeken zijn een ideale manier voor blinde en slechtziende personen om even van wat literatuur te genieten. We nemen je mee in de wereld van bestanden beluisteren in het DAISY-formaat: van de basis tot enkele voor- en nadelen en welke apparaten of applicaties te gebruiken.

Wat is DAISY?

Het digitaal toegankelijk informatiesysteem (DAISY - Digital Accessible Information System) is het wereldwijde standaardformaat voor audioboeken, -kranten en -tijdschriften, dat specifiek is ontworpen voor personen met een visuele handicap of een leesbeperking (bv. dyslexie). DAISY biedt een pak meer mogelijkheden om vlot door een boek te navigeren dan gewone lineaire luisterboeken in mp3. Doordat de structuur van het gedrukte boek in dit formaat is opgeslagen, kunnen blinde en slechtziende personen genieten van een flexibele leeservaring zoals ook lezers van gewone boeken dat doen: door het opgenomen boek bladeren, stoppen met lezen en later

op dezelfde plaats hervatten, direct naar een specifiek hoofdstuk gaan, een bladwijzer plaatsen, voetnoten lezen, de afspeelsnelheid kiezen zonder stemvervorming...

Waar vind je DAISY-boeken?

Verschillende bibliotheken en platformen beschikken over boeken in DAISY-formaat. Nederlandstalige lezers kunnen kosteloos terecht bij de openbare Luisterpuntbibliotheek, en hebben via de bibliotheek van de Brailleliga ook gratis toegang tot meer dan 37.000 Nederlandstalige audioboeken op het digitale platform ABC. Wie boeken, maar ook kranten en tijdschriften wil kunnen lezen in DAISY-formaat kan ook terecht bij het platform Anderslezen.

Hoe kan je een DAISY-bestand beluisteren?

Hiervoor heb je een apparaat of een toepassing nodig die het DAISY-formaat kan lezen.

De meest bekende optie, en misschien ook de beste leeservaring voor personen met een visuele handicap vind je bij de **DAISY-speler**. Dat is een speciaal daarvoor ontworpen toestel met verschillende ingangen (CD, USB, geheugenkaart, draadloze verbinding met internet...) afhankelijk van het type, dat ook bestaat in verschillende groottes (tafelmodel, draagbaar model).

Een draagbare DAISY-speler, gebruiksgemak voor onderweg

De toestellen hebben vaak grote, duidelijke knoppen die elk slechts één functie hebben. Een DAISY-speler kan je aankopen in de BrailleShop van de Brailleliga of via een leverancier gespecialiseerd in hulpmiddelen voor de visuele handicap. In sommige openbare bibliotheken kan je ook een apparaat terugvinden.

Wist je dat?

Via het Chantal De Decker Fonds komt de Brailleliga tussen in de financiering van DAISY-spelers voor 65-plussers die geen financiële steun krijgen van het VAPH. Vraag meer info bij je maatschappelijk assistent.

Daarnaast kan je DAISY-boeken **streamen**. Daarvoor heb je een constante internetverbinding nodig, en een platform waar de boeken toegankelijk zijn; zoals bv. de bibliotheek van de Brailleliga, ABC of Anderslezen.

Je kan DAISY-bestanden ook **downloaden** en dan **afspelen op een pc** met software als AMIS, of met **apps op smartphone en tablet** als Dolphin Easy Reader of Voice Dream Reader.

Fervente DAISY-lezers delen hun ervaring

Vinciane is slechtziend en maakt bijna elke dag gebruik van haar compacte DAISY-speler, bijvoorbeeld als ze aan het koken is. "Doordat het luisteren naar een boek minder inspanning vraagt dan lezen met de ogen, ben ik meer uitdagende lectuur zoals essays en documentaires gaan raadplegen. De concentratie is helemaal anders, en dankzij de DAISY-speler heb ik toch wel het plezier van het lezen herontdekt. Ik gebruik wel lang niet alle mogelijkheden

die mijn toestel biedt, en soms lukt het niet altijd om alle bestanden erop te zetten door incompatibiliteit van de formaten, maar over het algemeen trek ik goed mijn plan.”

Evy had het er aanvankelijk moeilijk mee dat ze door haar oogaandoening niet meer kon lezen, maar is intussen een fervent DAISY-lezer geworden. “Ik houd echt van lezen, een boek vasthouden, erin snuisteren... het heeft me wel wat tijd gekost om te aanvaarden dat ik dat moest loslaten, omdat het gewoon te vermoeiend werd. Ik heb toen heel veel van mijn boeken weggegeven. Het heeft ook een tijd geduurd tot ik mijn DAISY-speler echt ben beginnen gebruiken. Er komt wel wat bij kijken om er goed mee te kunnen werken: je moet weten hoe je er muziek of luisterboeken opzet, de omzetting van de formaten werkt niet altijd, het duurt soms een tijdje eer alles op je SD-kaartje gekopieerd raakt, je moet goed de mappenstructuur van de bestanden respecteren anders vindt de speler niet alles terug... Er is dus wel een zekere leercurve, maar eens je het onder de knie krijgt, kan je er heel veel mee doen. Aan de unief nam ik bijvoorbeeld mijn lessen op met mijn DAISY-speler om ze later thuis te herbeluisteren. Ik maak vaak gebruik van het Anderslezen platform en de Luisterpuntbibliotheek, zowel

voor boeken als krantenartikelen en magazines. Ook het gemeentelijk magazine beluister ik met mijn DAISY-speler. Van streaming maak ik niet zo vaak gebruik omdat dat zeer afhankelijk is van de internetconnectie. Ik gebruik het meest mijn draagbare DAISY-speler met een SD-kaart waarop een 5 à 6-tal boeken kunnen.

Evy ontspant tijdens het pendelen met een luisterboek

Ook Witte Stok

Al decennialang wordt ons magazine ingesproken door vrijwilligers in onze opnamestudio in Brussel, en krijgen de leden die dat wensen een DAISY-CD thuis opgestuurd met de nieuwste editie. Sinds kort plaatsen we de DAISY-bestanden ook ter beschikking op onze website. Zo kan je ze zelf het ZIP-bestand downloaden en beluisteren met het apparaat of de applicatie naar jouw voorkeur.

Bronnen: The DAISY Consortium, Luisterpuntbibliotheek

DE 'TACTILE TOUR' KOMT NAAR BELGIË!

Na een indrukwekkende tournée door Frankrijk komt deze unieke tentoonstelling voor blinde en slechtziende personen eindelijk naar België. De Brailleliga mag haar showcase zijn!

"Ik ben heel blij dat ik naar Brussel kom", zegt Rémy Closset, de bedenker van de 'Tactile Tour'. En met reden: deze gepensioneerde architect en bestuurder van de Franse vereniging Valentin Haüy is... een Belg!

Een 100 % toegankelijk bezoek

Op het programma: 12 reproducties van bekende kunstwerken om aan te raken. Nadat de schilderijen met behulp van software op een computer zijn gemodelleerd, worden ze in reliëf gebracht door middel van 3D-printing in hars of door het frezen van een plaat polyurethaan. Zo kunnen blinde en slechtziende personen de weergave van een

'De val van Icarus', het bekende schilderij van Pieter Bruegel de Oude

kunstwerk aanraken, terwijl ze een descriptie ervan horen via een audiogids. Voor Rémy Closset was het van vitaal belang om blinde en slechtziende personen in staat te stellen het meeste uit de schilderijen te halen. "Het is als een schattenjacht onder je vingers. De machine werkt laag voor laag en produceert elementen die klein zijn, zoals de details van de vingers van een hand, maar stevig genoeg om aangeraakt te worden." 3D-printen maakt het ook mogelijk om schaduwen en glooiingen te reproduceren. Wat een echt pluspunt is, vergeleken met reliëftekeningen. "De toekomst zijn hologrammen die bezoekers kunnen aanraken en waar ze omheen kunnen lopen. Ik ben ervan overtuigd dat het over enkele jaren de realiteit zal zijn."

Een lang proces

Terwijl we wachten op het levensgrote hologram van Vincent Van Goghs zelfportret, werken musea hard om kunst toegankelijk

De Tactile Tour versie van 'De val van Icarus'

te maken voor iedereen. "Sommige doen hun uiterste best om alle doelgroepen erbij te betrekken. Dit is het geval bij de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België, die al meer dan 20 jaar een aangepaste rondleiding aanbieden voor blinde en slechtziende personen," legt Michèle Dubois uit, diensthoofd van de Culturele dienst van de Brailleliga. "In het Museum Félicien Rops in Namen gebruiken ze alle zintuigen om een compleet bezoek te bieden. Horen, voelen en zelfs proeven komen aan bod. Maar als we het hebben over toegankelijkheid van musea, hebben we het ook over verlichting, contrasten en toegang."

Ontdek dankzij de 'Tactile Tour' de reliëfs van 12 klassiekers, waaronder 4 werken van Leonardo da Vinci en het beroemde schilderij van Pieter Brueghel de Oude: 'De val van Icarus'. Dit tactiele werk zal vervolgens door de Brailleliga worden geschonken aan de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België, waar het naast het origineel zal worden geïnstalleerd.

De 'Tactile Tour' is van 6 tot 18 november te bewonderen bij de Brailleliga, Engelandstraat 57, Brussel. Gratis toegang, reserveren verplicht.

Over Rémy Closset

Rémy Closset komt oorspronkelijk uit Namen en woont in Frankrijk, waar hij carrière heeft gemaakt als architect. Op 53-jarige leeftijd zag hij zich door zijn visuele handicap genoodzaakt zijn baan op te geven. Hij sloot zich aan bij de vereniging Valentin Haüy om dactylolessen te volgen. Het is een vereniging die hij niet meer zal verlaten, want hij is net aan zijn derde termijn als bestuurder begonnen. Met een passie voor kunst begon hij werken op de computer te modelleren, ze in 3D af te drukken en de 'Tactile Tour' vorm te geven, een reizende tentoonstelling aangepast aan personen met een visuele handicap. Tot nu toe heeft Rémy Closset 200 modellen gemaakt, waarvan er 112 zijn geprint. Per model is het tussen de 150 en 200 uur werk.

Rémy Closset, architect van de Tactile Tour

NIEUWS VAN DE SPELOTHEEK

Tijd om even met iets anders bezig te zijn dan technologie en altijd maar weer die schermen. Ontdek hieronder de nieuwe gezelschapsspelletjes uit onze Spelothek:

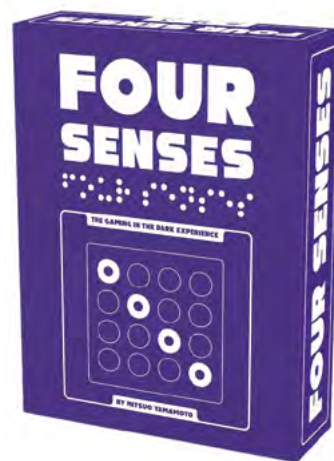
Project L (M23009) is een snel spel met een combinatie van 3D-puzzels, tegels leggen en prachtige stukjes in acryl. Zet je hersenen aan het werk en vogel uit hoe je de stukken zo goed mogelijk kan gebruiken om de puzzels te voltooien.

Honger naar meer?
In **Battle Fries (M23012)**, een Belgisch gezelschapsspel – hoe kan het ook anders – moet je je frietjes

in sausjes doppen en proberen er zoveel mogelijk op te eten. Mayo, ketchup of Speciale saus, de keuze is aan jou, maar zorg ervoor dat je de enige bent om je frietjes in een saus te doppen! Wie de lekkerste frietjes eet, wint het spel.

Four Senses (M23122) is een strategiespel dat door maximaal drie personen gespeeld kan worden. Je moet als eerste een rechte of diagonale lijn van 4 dezelfde stukken, 4 stukken van dezelfde hoogte of een trap met 3 stukken van verschillende hoogte voltooien. Een andere manier om 4 op een rij te spelen!

Is je honger naar spelletjes hiermee nog niet gestild?
Aarzel niet om de volledige lijst op te vragen via 02 533 32 56 of via bib@braille.be.

BEDANKT

Ook deze zomer waren ze weer van de partij! Als gidsen bij onze verhalenwandelingen, verstokte lezers voor onze bibliotheek of administratieve versterkingen tijdens de vakantie van onze medewerkers: dank aan de vrijwilligers die ook bij het afsluiten van 2023 aan onze zijde zullen staan.

Wil jij ons team van 539 vrijwilligers in het hele land versterken?

We zoeken nog enkele mensen met specifieke vaardigheden. Om ons te vergezellen op beurzen en sensibiliseringsevenementen, zoeken we vrijwilligers die makkelijk een praatje maken en die het grote publiek willen sensibiliseren over de wereld van de visuele handicap.

Nathalie is leerkracht in het basisonderwijs en zet haar pedagogische vaardigheden en vriendelijkheid al enkele jaren in voor onze sensibiliseringscampagnes. Afgelopen april nam ze met de Brailleliga deel aan "Tous en vadrouille" in Chevetogne. Op het

evenement waren veel gezinnen met kinderen die heel nieuwsgierig waren om onze aangepaste spelletjes en onze brillen die visuele pathologieën simuleren uit te proberen. "Ik heb er altijd van genoten om kinderen te begeleiden, en geniet er nog meer van als ik hen iets kan bijbrengen," legt ze uit.

Ben je net als Nathalie sociaal, ben je beschikbaar tijdens de week of in het weekend en ben je bereid om een opleiding te volgen bij de Brailleliga? Bezorg ons dan snel je kandidatuur op vol@braille.be.

We zijn ook nog op zoek naar vrijwilligers om onze standen te bouwen en het materiaal te vervoeren.

Dit zijn de volgende evenementen waaraan de Brailleliga deelneemt en waarvoor we vrijwilligers zoeken:

12 - 14 oktober: BrailleTech, Brussel.

22 - 24 november: Salon Ophthalmologica Belgica, Brussel.

7 - 9 december: REVA Beurs, Gent.

Bedankt en tot snel!

TIJD VOOR WENSKAARTEN!

Breng een vleugje warmte en liefde in het leven van je dierbaren tijdens de eindejaarsfeesten: koop je wenskaarten bij de Brailleliga en steun zo de financiering van onze Sociale dienst. Neem zeker eens een kijkje in onze catalogus op www.braille.be/nl/steun-ons/wenskaarten of neem contact op met de Vrijwilligersdienst op 02 533 32 11.

OPROEP – DOE MEE AAN ONZE ENQUÊTE OVER JE SOCIAAL LEVEN

De Brailleliga voert in het najaar een enquête uit rond het sociaal leven van blinde en slechtziende personen. Jouw mening en input zijn heel belangrijk. Neem je eventjes de tijd en vul je ze in? Ga dan naar www.braille.be of scan meteen de QR-code. Alvast bedankt!

WE VIEREN HET LEVEN OP KAMP!

Dankzij jullie bijdragen voor onze jeugdkampen en de tomeloze inzet van onze medewerkers konden tientallen blinde en slechtziende kinderen en jongeren weer genieten van een heerlijke vakantie samen met lotgenootjes afgelopen zomer. Geniet mee van de blije gezichten, sprongen in zelfstandigheid, warme ontmoetingen en blijvende herinneringen:

Witte Stok is het driemaandelijks tijdschrift van de Brailleliga en wordt gerealiseerd door de Communicatiedienst, in nauw overleg en samenwerking met de verschillende diensten van de organisatie.

Foto's: Belgian Myopia Group, Humanware, Jean-Michel Byl, Louis David, Brailleliga.

Drukkerij: Daddy Kate.

ABONNEMENT

- Stort € 15 op rekeningnummer IBAN: BE11 0000 0468 0248 – BIC: BPOTBEB1
- Vermelding: "Abonnement Witte Stok".
- Gratis voor blinde en slechtziende personen en voor schenkers van elke gift vanaf € 40.

Beschikbaar in PDF en audio (www.braille.be), en op vraag in braille en op Daisy-cd.

- Help ons verspilling tegen te gaan: verwittig ons indien je verhuist, er fouten in jouw gegevens voorkomen of indien je dit tijdschrift meerdere malen ontvangt.
- De Brailleliga verkoopt niets, noch van deur tot deur, noch op de openbare weg. Laat je dus niet misleiden door oneerlijke personen.
- De Brailleliga is een neutrale vereniging, gehecht aan de democratische waarden en actief in het hele land. Zij staat ten dienste van alle blinde en slechtziende personen.

CONTACT

Brailleliga vzw, Engelandstraat 57, 1060 Brussel

Tel.: 02 533 32 11 – E-mail: info@braille.be – www.braille.be

Rekeningnummer om een gift te doen: IBAN BE11 0000 0000 4848 – BIC: BPOTBEB1.

Verantwoordelijke uitgever: Noëlla Jardin, Engelandstraat 57, 1060 Brussel. De Brailleliga verwerkt uw persoonlijke gegevens in overeenstemming met uw rechten en plichten, in overeenstemming met de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Als u vragen heeft over de verwerking van uw gegevens, kan u ons privacybeleid raadplegen op www.braille.be. Om uw gegevens te raadplegen, aan te passen, te verwijderen of voor alle andere vragen, kan u contact met ons opnemen per post of via info@braille.be.

73^e GROTE TOMBOLA

ten voordele van blinde en slechtziende personen

€ 65.000

EN MEER DAN 5000 PRESTIGIEUZE
PRIJZEN TE WINNEN!

IN STAATSFONDSEN

EEN ELEKTRISCHE AUTO
TER WAARDE VAN
€ 22.990

MEERDERE ELEKTRISCHE FIETSEN
TER WAARDE VAN
€ 1550

MEERDERE REISCHEQUES TER
WAARDE VAN
€ 1500

1 biljet = € 3

1 boekje = € 15
+ 1 gratis biljet!

Te storten op rekeningnummer van de
Tombola van de Brailleliga
IBAN: BE10 0003 0019 6004 vóór 27/11/2023.

Openbare trekking op 4/12/2023 om 15u,
onder toezicht van Meester Peter Walravens,
gerechtsdeurwaarder. Info en reglement op
www.braille.be.

Maar ook gereedschap,
huishoudtoestellen, reischeques, etc.
Er is voor elk wat wils!

Brailleliga vzw

Vereniging voor hulp aan blinde en slechtziende personen
Onder de Hoge Bescherming van Hare Majesteit de Koningin

Engelandstraat 57, 1060 Brussel – T 02 533 33 32 – tombola@braille.be – www.braille.be

brailleliga ^{vzw}
een andere kijk op het leven

We danken onze partners:

